

JESSICA

***JOINT EUROPEAN SUPPORT FOR
SUSTAINABLE INVESTMENT IN CITY AREAS***

JESSICA Instruments for Energy Efficiency in Greece

EVALUATION STUDY

EXECUTIVE SUMMARY

Greek version

REMACO SA
MANAGEMENT AND DEVELOPMENT CONSULTING

March 2010

This document has been produced with the financial assistance of the European Union. The views expressed herein can in no way be taken to reflect the official opinion of the European Union.

Μελέτη Αξιολόγησης Των Δυνατοτήτων Εφαρμογής του Χρηματοδοτικού Εργαλείου JESSICA στο Χώρο της Ενεργειακής Απόδοσης στην Ελλάδα

Επιτελική Επισκόπηση

REMACO SA
MANAGEMENT AND DEVELOPMENT CONSULTING
100 Kifisias Ave. & 83 Marathonodromou str.
15125 Marousi, Greece
Tel. +30 210 6725966, Fax +30 210 6725972
e-mail: remaco@remaco.gr
www.remaco.gr

Πίνακας Περιεχομένων

1	Εισαγωγή	1
1.1	Ιστορικό	1
1.2	Αντικείμενο της Μελέτης – Μεθοδολογική Προσέγγιση.....	1
2	Βασικά Ευρήματα της Ανάλυσης του Περιβάλλοντος	3
2.1	Ενεργειακές Τάσεις.....	3
2.2	Κτίρια	3
2.3	Θεσμικό Πλαίσιο της Ενεργειακής Απόδοσης.....	4
2.4	Το Θεσμικό Πλαίσιο του ΕΣΠΑ	5
2.5	Χρηματοδοτικά Εργαλεία	6
3	Κύρια Ευρήματα της Χαρτογράφησης του ΕΣΠΑ και των Εθνικών Προγραμμάτων	7
3.1	Παρεμβάσεις Ενεργειακής Απόδοσης στο Πλαίσιο των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ	7
3.2	Άλλες Χρηματοδοτήσεις Παρεμβάσεων Ενεργειακής Αποδοτικότητας	8
3.3	Συμπεράσματα	10
4	Αξιολόγηση των Δυνατοτήτων Αξιοποίησης του JESSICA στο Πεδίο της Ενεργειακής Απόδοσης	11
4.1	Κατηγορίες Έργων και Εκτίμηση του Χρηματοδοτικού Κενού	11
4.2	Συνολική Αξιολόγηση των Δυνατοτήτων Εφαρμογής του JESSICA στον τομέα της Ενεργειακής Απόδοσης	17
5	Προτάσεις	18
5.1	Στόχοι	18
5.2	Εναλλακτικά Σενάρια	18
5.3	Αξιολόγηση των Εναλλακτικών Σεναρίων.....	20
6	Απαιτούμενες Ενέργειες	22

1 Εισαγωγή

1.1 Ιστορικό

Η Μελέτη Αξιολόγησης των Δυνατοτήτων Εφαρμογής του Χρηματοδοτικού Εργαλείου JESSICA στο Χώρο της Ενεργειακής Απόδοσης στην Ελλάδα ανατέθηκε στην εταιρεία REMACO Α.Ε από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων σύμφωνα με την από 15/06/2009 σύμβαση. Η εισαγωγική αναφορά (inception report) παραδόθηκε στις 15 Ιουλίου σύμφωνα με το αρχικό χρονοδιάγραμμα και το σχέδιο της τελικής έκθεσης παραδόθηκε στις 23 Δεκεμβρίου 2009 μετά από παράταση του αρχικού χρονοδιαγράμματος. Κατά συνέπεια, η οποιαδήποτε εξέλιξη / γεγονός σε θέματα πολιτικών που αφορούν την ενεργειακή απόδοση η οποία σημειώθηκε μετά την ολοκλήρωση της μελέτης δεν ήταν δυνατό να ληφθεί υπόψη και δεν περιλαμβάνεται στην τελική έκθεση του Συμβούλου.

1.2 Αντικείμενο της Μελέτης – Μεθοδολογική Προσέγγιση

Ο σκοπός της μελέτης είναι να αποτυπώσει και να αξιολογήσει τις δυνατότητες αξιοποίησης του εργαλείου JESSICA για την υποστήριξη παρεμβάσεων που αφορούν την ενεργειακή απόδοση σε δημόσια και ιδιωτικά κτίρια στην Ελλάδα, σε συνέχεια της τροποποίησης του Κανονισμού ΕΚ 1080/2006 η οποία ενέταξε τις συγκεκριμένες παρεμβάσεις στο πεδίο δράσης του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης.

Σε αυτό το πλαίσιο, το αντικείμενο της μελέτης ήταν να καταγράψει τις αναπτυξιακές πολιτικές στον τομέα της ενεργειακής απόδοσης, να εντοπίσει τους βασικούς «παίκτες» της αγοράς και τα υφιστάμενα χρηματοδοτικά εργαλεία που επενδύουν στο συγκεκριμένο τομέα, να καταγράψει τα πιθανά κενά της αγοράς και τους τρόπους με τους οποίους τα χρηματοδοτικά εργαλεία μπορούν να καλύψουν αυτά τα κενά και να καταγράψει το ενδιαφέρον που υπάρχει για την αξιοποίηση Ταμείων Αστικής Ανάπτυξης (ΤΑΑ).

Στο πλαίσιο των ανωτέρω, ο Σύμβουλος υλοποίησε τις εξής ενέργειες:

- Αξιολόγησε τη σχέση που υπάρχει μεταξύ της ενεργειακής απόδοσης και της ολοκληρωμένης αστικής ανάπτυξης, ώστε να προσδιορίσει την επιλεξιμότητα χρηματοδότησης παρεμβάσεων στον τομέα της ενεργειακής απόδοσης μέσα από το εργαλείο JESSICA.
- Πραγματοποίησε ανάλυση των γενικών τάσεων στο χώρο της ενέργειας στην Ελλάδα, περιλαμβανομένων της εξέλιξης των εγκατεστημένων μονάδων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, της δομής της κατανάλωσης, της εγκατεστημένης ισχύος και του θεσμικού πλαισίου που αφορά την ενεργειακή

απόδοση.

- Πραγματοποίησε αναλυτική δευτερογενή έρευνα (desk research) της κατάστασης στην Ελλάδα σε ότι αφορά τα κτίρια, τις καταναλώσεις που πραγματοποιούνται και τις ενεργειακές προδιαγραφές τους.
- Πραγματοποίησε αναλυτική «χαρτογράφηση» των παρεμβάσεων (υφιστάμενων και προγραμματισμένων) στον τομέα της ενεργειακής απόδοσης που προβλέπονται στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ και των Εθνικών Προγραμμάτων.
- Κατέγραψε τα χρηματοδοτικά εργαλεία που είναι διαθέσιμα στην Ελλάδα και αξιολόγησε τη δυνατότητα αξιοποίησής τους στο πλαίσιο του JESSICA λαμβάνοντας υπόψη τη συνολικότερη φιλοσοφία του εργαλείου και του θεσμικού πλαισίου που το περιβάλλει.
- Πραγματοποίησε έρευνα (δευτερογενή) σε διεθνείς αγορές για να εντοπίσει χρηματοδοτικά εργαλεία τα οποία υποστηρίζουν παρεμβάσεις ενεργειακής απόδοσης, εντόπισε τις βέλτιστες πρακτικές και παρουσίασε τα κυριότερα ευρήματα.
- Πραγματοποίησε συναντήσεις με τους βασικούς «παίκτες» της αγοράς, όπως αυτοί εντοπίστηκαν από το Σύμβουλο, ώστε να διερευνήσει τη ζήτηση και την προσφορά για παρεμβάσεις στον τομέα της ενεργειακής απόδοσης, και να προσδιορίσει το ρόλο τους στο πλαίσιο ίδρυσης και λειτουργίας Ταμείων Αστικής Ανάπτυξης.
- Ανέπτυξε πραγματικές μελέτες περιπτώσεων (case studies) παρεμβάσεων ενεργειακής απόδοσης προσομοιώνοντας την επίδραση που θα είχε η χρηματοδότησή τους από Ταμείο Αστικής Ανάπτυξης.
- Εκτίμησε το χρηματοδοτικό κενό που υπάρχει μεταξύ προσφοράς και ζήτησης χρηματοδότησης για παρεμβάσεις ενεργειακής απόδοσης.
- Ανέπτυξε διαφορετικά σενάρια δημιουργίας ΤΑΑ με τη χρηματοδότηση του ΕΤΠΑ καθώς και με τη συμμετοχή ιδιωτικών κεφαλαίων.
- Προσδιόρισε το διοικητικό και θεσμικό πλαίσιο που διέπει τις παρεμβάσεις που χρηματοδοτούνται από τα διαρθρωτικά ταμεία εντόπισε τους περιοριστικούς παράγοντες που υπάρχουν και πρότεινε λύσεις αντιμετώπισής τους.
- Διαμόρφωσε ένα συνοπτικό σχέδιο δράσης υιοθέτησης του εργαλείου JESSICA στην Ελληνική πραγματικότητα μεσοπρόθεσμου ορίζοντα.

Οι παράγραφοι που ακολουθούν περιλαμβάνουν μία σύνοψη των αναλύσεων που πραγματοποιήθηκαν και των προτάσεων του Συμβούλου σε σχέση με τις δυνατότητες εφαρμογής του εργαλείου JESSICA στο χώρο της ενεργειακής απόδοσης στην Ελλάδα.

2 Βασικά Ευρήματα της Ανάλυσης του Περιβάλλοντος

2.1 Ενεργειακές Τάσεις

Η Ελλάδα είναι μία από τις λίγες χώρες της ΕΕ 27 οι οποίες παρουσιάζουν αύξηση της κατανάλωσης ενέργειας, και ιδιαίτερα μάλιστα στις κατοικίες. Ο δείκτης μεταβολής της κατά κεφαλή κατανάλωσης ενέργειας τοποθετεί την Ελλάδα στο υψηλότερο όριο της ΕΕ 27 δεδομένου ότι ο σχετικής δείκτης αυξάνεται το 2005 στις 139,5 μονάδες, ενώ ο μέσος Ευρωπαϊκός όρος μειώνεται στις 99,7 μονάδες (πηγή: Eurostat)

Η Ελλάδα στηρίζεται σε πολύ μεγάλο βαθμό στην εισαγωγή ενέργειας ώστε να καλύψει τις ανάγκες της ζήτησης. Ο μέσος βαθμός εξάρτησης της χώρας από ενεργειακές εισαγωγές για την περίοδο 1996-2007 ανέρχεται σε 68,8%, ενώ το αντίστοιχο μέγεθος για την ΕΕ 27 είναι μόλις 48,4% (πηγή: Eurostat), καταδεικνύοντας έτσι τη διαρθρωτική αδυναμία της Ελλάδας να είναι εξαρτημένη από «παραδοσιακές» μορφές ενέργειας όπως είναι το πετρέλαιο και ο λιγνίτης.

Η συμμετοχή των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ) στην ακαθάριστη κατανάλωση είναι περίπου 5% χωρίς να παρουσιάζει σημαντική αύξηση κατά την περίοδο 1996-2007 (η συμμετοχή των ΑΠΕ κυμαίνεται μεταξύ 4,9% και 5,7% - πηγή: Eurostat).

Ακόμη, τα συστήματα συμπαραγωγής θέρμανσης και ενέργειας, δεν έχουν αναπτυχθεί ιδιαίτερα στην Ελλάδα, δεδομένου ότι η συμμετοχή των συστημάτων αυτών στη συνολική ενεργειακή κατανάλωση κυμαίνεται μεταξύ 1,5% και 1,7% (περίοδος 2004-2007) ενώ το σχετικό μέγεθος για την ΕΕ 27 την ίδια περίοδο κυμαίνεται μεταξύ 10,5% και 11,1% (πηγή: Eurostat).

2.2 Κτίρια

Περίπου το 69% του συνολικού αριθμού κτιρίων της Ελλάδας έχουν κατασκευαστεί πριν το 1980 (πηγή: Εθνική Στατιστική Υπηρεσία). Το 1980 αποτελεί σημαντικό ορόσημο διότι το συγκεκριμένο έτος τέθηκε σε εφαρμογή ο νέος θερμομονωτικός κανονισμός. Σύμφωνα με εκτιμήσεις του Υπουργείου Ανάπτυξης, μόλις το 30% των κατοικιών είναι κατάλληλα μονωμένα, ενώ ο συνδυασμός παλαιότητας, ελλιπούς προστασίας από το εξωτερικό περιβάλλον και η απουσία περιβαλλοντικής αντίληψης κατά το σχεδιασμό των κατοικιών, έχουν καταστήσει τις ελληνικές κατοικίες από τις πιο ενεργοβόρες στην Ευρώπη. Ενδεικτικά, η μέση οικιακή κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας (ανά κατοικία) είναι περίπου 16,8% υψηλότερη από την αντίστοιχη της ΕΕ 27 ενώ η μέση κατανάλωση ενέργειας για θέρμανση είναι περίπου 20% χαμηλότερη.

Παρά το γεγονός όμως ότι στην Ελλάδα καταναλώνεται λιγότερη ενέργεια για θέρμανση, είναι μία από τις λίγες χώρες (μαζί με τη Βουλγαρία, την Κροατία και την Ιταλία) που παρουσιάζουν διαχρονική αύξηση της κατανάλωσης. Πιο συγκεκριμένα, η μέση κατανάλωση ενέργειας για θέρμανση στην Ελλάδα το 1997 ήταν 115 Kwh / m² και το 2007 έφθασε τις 132 Kwh/m², ενώ τα σχετικά μεγέθη για την ΕΕ 27 ήταν 170 Kwh/m² και 150 Kwh/m² αντίστοιχα.

Σύμφωνα με την έκθεση του Εθνικού Συμβουλίου για την Ενεργειακή Στρατηγική (Μέτρα και Μέσα για μια Βιώσιμη και Ανταγωνιστική Ενεργειακή Πολιτική, Άνοιξη 2008), οι μεγαλύτερες δυνατότητες εξοικονόμησης ενέργειας στις κατοικίες βρίσκονται στη θέρμανση, στο ζεστό νερό χρήσης και στο φωτισμό, δεδομένου ότι οι ανωτέρω χρήσεις παρουσιάζουν τις υψηλότερες καταναλώσεις. Σε ότι αφορά τη θέρμανση, οι εξοικονομήσεις ενέργειας εκτιμάται ότι θα επιτευχθούν από την εφαρμογή συνδυασμένων μέτρων θερμομόνωσης, αντικατάστασης κουφωμάτων, παραθύρων, χρήση διπλών κρυστάλλων, περαιτέρω αξιοποίηση του φυσικού αερίου και των συστημάτων τηλεθέρμανσης. Τα συνολικά οφέλη από αυτά τα μέτρα αναμένεται να φθάσουν τις 3,142 Twh το 2016 (56.8% της συνολικής εκτιμώμενης εξοικονόμησης ενέργειας από παρεμβάσεις στον οικιακό τομέα). Σύμφωνα με την έκθεση, το 60% αυτής της εξοικονόμησης θα επιτευχθεί με μέτρα μόνωσης και τοποθέτησης διπλών κρυστάλλων.

Σε ότι αφορά το ζεστό νερό χρήσης, οι εξοικονομήσεις θα επιτευχθούν με την εγκατάσταση ηλιακών συλλεκτών στις στέγες των κτιρίων σε συνδυασμό με τη διείσδυση του φυσικού αερίου και των συστημάτων τηλεθέρμανσης. Η συνολική εξοικονόμηση ενέργειας από μέτρα που θα ληφθούν σχετικά με το νερό χρήσης αναμένεται να φθάσει τις 1,298 Twh το 2016. Σύμφωνα με την έκθεση το 99% των εξοικονομήσεων αυτών θα επιτευχθούν μέσω της εγκατάστασης ηλιακών συλλεκτών στις στέγες των κτιρίων.

Τέλος, σε ότι αφορά το φωτισμό, οι εξοικονομήσεις θα επιτευχθούν με την αντικατάσταση των παλαιών λαμπτήρων πυρακτώσεως με λαμπτήρες φθορισμού και φθάνει στις 0,5TWh το 2016.

2.3 Θεσμικό Πλαίσιο της Ενεργειακής Απόδοσης

Σε ότι αφορά το θεσμικό πλαίσιο εντοπίστηκαν δύο ρυθμίσεις οι οποίες έχουν άμεση επίπτωση στην ενεργειακή απόδοση:

- Η πρώτη αφορά το νόμο 3661/2008 ο οποίος καθορίζει το πλαίσιο της ενεργειακής απόδοσης σχεδόν σε όλους τους τύπους κτιρίων. Ο νόμος ρυθμίζει τη μεθοδολογία για τον καθορισμό της ενεργειακής απόδοσης των

κτιρίων, τις ελάχιστες προδιαγραφές που θα πρέπει να πληρούν τα κτίρια, το περιεχόμενο των ενεργειακών μελετών και τις προδιαγραφές που πρέπει να πληρούν τα πρόσωπα τα οποία εκτελούν τις ενεργειακές μελέτες. Επίσης, ρυθμίζει το περιεχόμενο, τη συχνότητα και τις διαδικασίες εκτέλεσης των ενεργειακών επιθεωρήσεων σε κτίρια, λέβητες και συστήματα κλιματισμού καθώς επίσης και τα προσόντα και τη διαδικασία πιστοποίησης των ενεργειακών επιθεωρητών. Ο νόμος καθορίζει ότι σε νέα κτίρια, ή σε κτίρια που ανακαινίζονται ριζικά και τα οποία έχουν επιφάνεια άνω των 1.000 τ.μ θα πρέπει η μελέτη για την έκδοση αδείας να συνοδεύεται από ενεργειακή μελέτη. Ο νόμος εξειδικεύεται με Κοινή Υπουργική Απόφαση και Προεδρικό Διάταγμα, τα οποία έχουν συσταθεί και είναι στη διαδικασία δημόσιας διαβούλευσης.

- Η δεύτερη ρύθμιση αφορά το σχέδιο νόμου για τα μέτρα ενεργειακής απόδοσης και τη χρηματοδότηση από τρίτους, το οποίο ουσιαστικά ενσωματώνει στο Ελληνικό θεσμικό πλαίσιο τη σχετική οδηγία της ΕΕ 2006/32. Το σχέδιο νόμου προβλέπει, μεταξύ άλλων, την εισαγωγή του θεσμού των Εταιρειών Ενεργειακών Υπηρεσιών, τις συμβάσεις ενεργειακών υπηρεσιών, το μηχανισμό χρηματοδότησης από τρίτους, την ίδρυση Πράσινου Ταμείου για τη χρηματοδότηση παρεμβάσεων ενεργειακής απόδοσης και την εισαγωγή χρηματοδοτικών εργαλείων και άλλων κινήτρων με σκοπό τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης και την ανάπτυξη της αγοράς ενεργειακών υπηρεσιών., Το συγκεκριμένο σχέδιο νόμου είχε τεθεί σε δημόσια διαβούλευση από την προηγούμενη διοίκηση. Αναμένεται να οριστικοποιηθεί υπό την παρούσα διοίκηση.

2.4 Το Θεσμικό Πλαίσιο του ΕΣΠΑ

Ο Νόμος 3614/2007 προβλέπει το σύστημα διαχείρισης, παρακολούθησης και ελέγχου των αναπτυξιακών παρεμβάσεων που θα υλοποιηθούν στο πλαίσιο της προγραμματικής περιόδου 2007-2013. Ουσιαστικά, ο Ν.3614/2007 περιγράφει ένα ολοκληρωμένο σύστημα διαχείρισης με την ανάθεση ρόλων και αρμοδιοτήτων σε διάφορους φορείς και κυβερνητικές υπηρεσίες.

Η πιο κρίσιμη παρέμβαση που επηρεάζει το JESSICA είναι η εισαγωγή των χρηματοδοτικών εργαλείων, σύμφωνα με τους Ευρωπαϊκούς κανονισμούς 1083/2006 και 1828/2006. Συγκεκριμένα, η παράγραφος 1 του άρθρου 24 του Νόμου προβλέπει την ίδρυση ταμείων, η ταμείων συμμετοχών τα οποία θα χρηματοδοτηθούν από τα Επιχειρησιακά Προγράμματα του ΕΣΠΑ. Η ίδρυση των ανωτέρω ταμείων ενεργοποιείται από μία κοινή υπουργική απόφαση (του Υπουργού Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας & Ναυτιλίας και του εκάστοτε αρμόδιου υπουργού

ανάλογα με τους στόχους του ταμείου) στην οποία θα προσδιορίζονται επίσης οι όροι, οι προϋποθέσεις και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για τη συνεισφορά από τα επιχειρησιακά προγράμματα στα ταμεία αυτά¹.

Ακόμη, το άρθρο 24 (παράγραφος 3) του Ν.3614/2007 προβλέπει την τροποποίηση του ιδρυτικού νόμου του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων² διευρύνοντας το σκοπό του ως εξής: *“Λειτουργία Ταμείων Αστικής Ανάπτυξης, όπως αυτά ορίζονται στο άρθρο 44 του Κανονισμού ΕΕ 1083/06 του Συμβουλίου”*. Η παράγραφος 3 του άρθρου 24 προβλέπει επίσης την έκδοση προεδρικού διατάγματος (μετά από πρόταση του Υπουργού Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας) η οποία θα καθορίζει πως θα αναδιοργανωθούν οι αρμοδιότητες των κεντρικών και περιφερειακών διευθύνσεων του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων προκειμένου να αναλάβουν τη διαχείριση διακριτών χρηματοδοτικών μονάδων ως ταμείων αστικής ανάπτυξης σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 44 του Κανονισμού και στα άρθρα 43, 44 και 46 του Εφαρμοστικού Κανονισμού. Με το ίδιο προεδρικό διάταγμα εξειδικεύονται οι αρμοδιότητες των ταμείων, η οργάνωση, ο αριθμός, η σύνθεση της στελέχωσής τους, ο τρόπος λειτουργίας τους και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια³.

2.5 Χρηματοδοτικά Εργαλεία

Στην Ελλάδα, δεν εντοπίστηκαν χρηματοδοτικά εργαλεία τα οποία να χρηματοδοτούν έργα εξοικονόμησης ενέργειας, εκτός από κάποια τραπεζικά προϊόντα (επιχειρηματικά δάνεια και ενυπόθηκα δάνεια) τα οποία χρηματοδοτούν κυρίως έργα ανανεώσιμων πηγών ενέργειας μικρής κλίμακας καθώς επίσης και έργα εξοικονόμησης ενέργειας στο στεγαστικό τομέα. Υπάρχουν επίσης παρόμοιες δομές, οι οποίες οι οποίες όμως δύσκολα θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν στο πλαίσιο του JESSICA, λόγω του διαφορετικού αντικειμένου τους. Οι δομές αυτές είναι οι εξής:

- Τα Αμοιβαία Κεφάλαια Επιχειρηματικών Συμμετοχών (ΑΚΕΣ) είναι ο προκάτοχος των Εταιρειών Κεφαλαίου Επιχειρηματικών Συμμετοχών και καθιερώθηκαν θεσμικά με το Νόμο 2992/2002 (άρθρο 7). Τα ΑΚΕΣ είναι ταμεία κλειστού τύπου μέγιστης διάρκειας 15 ετών. Τα ΑΚΕΣ δεν έχουν αυτοτελή νομική οντότητα. Εκπροσωπούνται από τους διαχειριστές τους (οι διαχειριστές ορίζονται από τους μεριδιούχους του ΑΚΕΣ) μέσω σύμβασης διαχείρισης ανάμεσα στο ΑΚΕΣ, τον θεματοφύλακα και τον διαχειριστή. Η έλλειψη αυτοτελούς νομικής οντότητας είναι ασύμβατη με τα προβλεπόμενα από τους Ευρωπαϊκούς κανονισμούς οι οποίοι ορίζουν σαφώς ότι ΤΑΑ

---

¹ Δεν έχει εκδοθεί

² Το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων είναι κρατικό χρηματοπιστωτικό ίδρυμα το οποίο παρέχει δάνεια στους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης, Δημοτικές Επιχειρήσεις και Δημόσιους Υπαλλήλους. Παρέχει επίσης υπηρεσίες διαχείρισης διαθεσίμων σε κρατικούς οργανισμούς και αποζημιώσεις απαλλοτριώσεων

³ Δεν έχει εκδοθεί

πρέπει είτε να έχουν αυτοτελή νομική οντότητα, είτε να υφίστανται ως ξεχωριστές χρηματοδοτικές μονάδες στο πλαίσιο ενός χρηματοπιστωτικού ιδρύματος. Κατά συνέπεια η οποιαδήποτε αξιοποίηση αυτής της θεσμικής μορφής ταμείου προϋποθέτει τροποποίηση του υφιστάμενου θεσμικού πλαισίου.

- Το Ταμείο Εγγυοδοσίας Μικρών και Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων (ΤΕΜΠΜΕ) είναι χρηματοπιστωτικό ίδρυμα το οποίο παρέχει εγγυήσεις σε μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις (αυτές που απασχολούν λιγότερα από 50 άτομα). Το ΤΕΜΠΜΕ συγχρηματοδοτείται από το Ελληνικό Δημόσιο και το ΕΤΠΑ στα πλαίσια του Ε.Π Ανταγωνιστικότητα του 3^{ου} ΚΠΣ. Το ΤΕΜΠΜΕ είναι Ανώνυμη Εταιρεία με συνολικό μετοχικό κεφάλαιο €240 εκατ. Η συνολική αξία των εγγυήσεων που μπορούν να δοθούν δεν μπορούν να ξεπεράσουν την αξία των ιδίων κεφαλαίων του επί 10 (€2,4 δις).
- Το Ταμείο για τη Νέα Οικονομία (ΤΑΝΕΟ) είναι ταμείο συμμετοχών το οποίο επενδύει σε ταμεία επιχειρηματικών συμμετοχών και έχει τη μορφή Ανώνυμης Εταιρείας. Ο μοναδικός μέτοχος του ΤΑΝΕΟ είναι το Ελληνικό Δημόσιο και είναι υπό την εποπτεία του Υπουργείου Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας. Το ΤΑΝΕΟ έχει χρηματοδοτηθεί από ομολογίες συνολικού ύψους €105 εκατ με το Ελληνικό Δημόσιο να έχει το ρόλο του εγγυητή. Το μετοχικό του κεφάλαιο είναι €46 εκατ και έχει χρηματοδοτηθεί από το Ελληνικό Δημόσιο και το Ε.Π Ανταγωνιστικότητα του 3^{ου} ΚΠΣ.

3 Κύρια Ευρήματα της Χαρτογράφησης του ΕΣΠΑ και των Εθνικών Προγραμμάτων

Πραγματοποιήθηκε μία συνολική έρευνα των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ και των Εθνικών Προγραμμάτων σε μία προσπάθεια εντοπισμού έργων σχετικών με την ενεργειακή απόδοση τα οποία θα μπορούσαν να χρηματοδοτηθούν και από το JESSICA. Τα κυριότερα ευρήματα της έρευνας αυτής είναι τα εξής:

3.1 Παρεμβάσεις Ενεργειακής Απόδοσης στο Πλαίσιο των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ

- Ο Άξονας 4 του Ε.Π «Ανταγωνιστικότητα & Επιχειρηματικότητα» έχει ενεργοποιηθεί μέσω των ακόλουθων δράσεων:
  - «ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΩ» είναι δράση που ενισχύει παρεμβάσεις της τοπικής αυτοδιοίκησης Α' βαθμού σε κτίρια, κοινόχρηστους χώρους, δημοτικές συγκοινωνίες περιλαμβανομένων επίσης ενεργειών δημοσιότητας και ευαισθητοποίησης των πολιτών και των Δημοτικών Υπαλλήλων σε

θέματα εξοικονόμησης ενέργειας. Ο συνολικός προϋπολογισμός της δράσης είναι €100 εκατ, από τα οποία τα €70 εκατ είναι επιχορήγηση του ΕΤΠΑ. Το υπόλοιπο ποσό (€30 εκατ) θα καταβληθεί ως ίδια συμμετοχή από τους Δήμους που θα ενταχθούν στη δράση.

- Η δράση «ΑΛΛΑΖΩ ΚΛΙΜΑ» προβλέπει την αντικατάσταση παλαιών ενεργοβόρων κλιματιστικών συσκευών από νέες συσκευές χαμηλής κατανάλωσης στις κατοικίες. Η δράση αυτή έχει ολοκληρωθεί.
- Η δράση «Εξοικονόμηση κατ' Οίκον» είχε ανακοινωθεί από την προηγούμενη διοίκηση και αφορούσε την υλοποίηση μέτρων εξοικονόμησης ενέργειας σε κατοικίες (θερμομονώσεις, αντικατάσταση λεβήτων, τοποθέτηση διπλών κρυστάλλων, αντικατάσταση κουφωμάτων κ.λ.π). Η δράση αυτή επανασχεδιάζεται από τη νέα διοίκηση.
- **Ο άξονας 1 του Ε.Π «Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη»** έχει ενεργοποιηθεί μέσω δύο προσκλήσεων για υποβολή προτάσεων για την ανάπτυξη / επέκταση συστημάτων τηλεθέρμανσης στη Δυτική Μακεδονία. Ο συνολικός προϋπολογισμός των προσκλήσεων είναι €103 εκατ και χρηματοδοτείται από το Ταμείο Συνοχής. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι το ταμείο συνοχής δεν αναφέρεται στα διαρθρωτικά ταμεία του άρθρου 44 του Κανονισμού και κατά συνέπεια δεν χρηματοδοτεί πρωτοβουλίες όπως αυτή του JESSICA.
- **Όλα τα Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα** έχουν έναν άξονα προτεραιότητας που αφορά αστικές αναπλάσεις και ολοκληρωμένη αστική ανάπτυξη. Η ενεργειακή απόδοση δεν αποτελεί συγκεκριμένο θεματικό τομέα στόχευσης των αξόνων αυτών, αλλά μπορεί να υπονοείται ως τομέας δράσης, στα πλαίσια όμως ενός πιο ολοκληρωμένου σχεδίου αστικής ανάπτυξης που θα περιλαμβάνει διάφορες επιμέρους παρεμβάσεις. Αυτή τη στιγμή, η μοναδική παρέμβαση εξοικονόμησης ενέργειας η οποία είναι ενεργή στο πλαίσιο των ΠΕΠ είναι αυτή του «ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΩ» το οποίο χρηματοδοτείται από το Ε.Π Ανταγωνιστικότητα & Επιχειρηματικότητα για τις 8 Περιφέρειες του στόχου 1 και τα αντίστοιχα ΠΕΠ για τις Περιφέρειες μεταβατικής στήριξης.

3.2 Άλλες Χρηματοδοτήσεις Παρεμβάσεων Ενεργειακής Αποδοτικότητας

- **Ο Αναπτυξιακός Νόμος 3299/2004** είναι μία πρωτοβουλία του Υπουργείου Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας & Ναυτιλίας. Ο Αναπτυξιακός Νόμος παρέχει επιδοτήσεις σε επιχειρήσεις από διάφορους κλάδους οικονομικής δραστηριότητας όπως η μεταποίηση, ο τουρισμός, οι τηλεπικοινωνίες, η πληροφορική, η αλυσίδα εφοδιασμού κ.λ.π. Η υποπερίπτωση ε-iii του

άρθρου 3 του Νόμου προβλέπει την επιχορήγηση επενδύσεων εξοικονόμησης ενέργειας που έχουν ως στόχο εξοικονόμηση τουλάχιστον 10% της υφιστάμενης κατανάλωσης πριν την υλοποίηση της επένδυσης. Επιπροσθέτως, η υποπερίπτωση ε-ii του άρθρου 3 προβλέπει την επιχορήγηση επενδύσεων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ, υποκατάστασης ορυκτών καυσίμων με φυσικό αέριο, βιομηχανικά απόβλητα και συστήματα συμπαραγωγής. Επιπροσθέτως, οι υποπεριπτώσεις βν και βίν του ίδιου άρθρου προβλέπουν την επιχορήγηση επενδύσεων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας μέσω αιολικών πάρκων, φωτοβολταϊκών σταθμών και βιομάζας ενώ η υποπερίπτωση βνι προβλέπει την επιχορήγηση επενδύσεων ανάπτυξης συστημάτων τηλεθέρμανσης. Οι επιχορηγήσεις που μπορούν να δοθούν κυμαίνονται μεταξύ 15% και 60% ανάλογα με τη γεωγραφική περιφέρεια στην οποία βρίσκεται ο τόπος πραγματοποίησης της επένδυσης και το μέγεθος της επιχείρησης (μικρή – μεσαία – μεγάλη). Σύμφωνα με πρόσφατα στοιχεία του ΥΠΟΙΑΝ 510 έργα έχουν ενταχθεί στο Νόμο τα οποία αφορούν παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ, ο συνολικός προϋπολογισμός των οποίων ανέρχεται σε €1.273 εκατ και η συνολική εγκεκριμένη επιχορήγηση ανέρχεται σε €500,61 εκατ.

- **Το Εθνικό Πρόγραμμα για την Τοπική Αυτοδιοίκηση «ΘΗΣΕΑΣ»** είναι ένα αναπτυξιακό πρόγραμμα το οποίο χρηματοδοτείται από τον Κρατικό Προϋπολογισμό με στόχο τη μείωση των ανισοτήτων και τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας σε τοπικό και εθνικό επίπεδο. Μέσω αυτού του προγράμματος οι Δήμοι ενισχύονται για την ανάπτυξη συμπράξεων με τον Ιδιωτικό Τομέα (ΣΔΙΤ) σε διάφορους τομείς της οικονομικής δραστηριότητας. Ειδικότερα, σε ότι αφορά τον τομέα της ενέργειας, εντοπίστηκαν τέσσερα έργα⁴ τα οποία σχεδιάζονται και τα οποία στοχεύουν στη δημιουργία μονάδων παραγωγής ηλεκτρισμού μέσω αξιοποίησης ΑΠΕ. Ο συνολικός προϋπολογισμός των έργων αυτών έχει εκτιμηθεί σε €196,03 εκατ.
- **“Φωτοβολταϊκά στις Στέγες”** είναι ένα εθνικό πρόγραμμα το οποίο ξεκίνησε το 2009 και θα διαρκέσει μέχρι το 2019. Στοχεύει στην ανάπτυξη εγκαταστάσεων φωτοβολταϊκών συστημάτων στις στέγες των κατοικιών και μικρών επιχειρήσεων συνολικής ισχύος όχι μεγαλύτερης των 10KWp. Το πρόγραμμα δεν παρέχει κανενός είδους επιχορήγηση δεδομένου ότι η ενέργεια που παράγεται από τις εγκαταστάσεις αυτές πωλείται στο δισδιάστημα του κεντρικού δικτύου ηλεκτρικής ενέργειας σε προκαθορισμένες τιμές⁵.

---

⁴ Αυτά τα έργα βρίσκονται στο στάδιο της ολοκλήρωσης των μελετών βιωσιμότητας και της μελέτης των δυνατοτήτων προκήρυξης τους για την ανεύρεση ιδιωτών επενδυτών

⁵ Η τιμή της Kwh έχει οριστεί €0,55 για κάθε σύμβαση διασύνδεσης που θα έχει ολοκληρωθεί μέχρι το 2011. Μετά το 2011 η τιμή της Kwh μειώνεται κατά 5% ετησίως.

3.3 Συμπεράσματα

Τα βασικά συμπεράσματα που εξάγονται από τη διαδικασία χαρτογράφησης είναι τα εξής:

- Η πιο ώριμη δράση είναι το «ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΩ» το οποίο βρίσκεται στη φάση της αξιολόγησης. Οι επιλέξιμες παρεμβάσεις στο πλαίσιο του «ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΩ» κινούνται στη φιλοσοφία ενός ολοκληρωμένου σχεδίου αστικής ανάπτυξης δεδομένου ότι οι Δημοτικές Αρχές θα υλοποιήσουν ολοκληρωμένα επιχειρησιακά σχέδια τα οποία στοχεύουν στην επίτευξη σημαντικών εξοικονομήσεων ενέργειας και θα συμβάλλουν στη μείωση των εκπομπών CO₂.
- Οι αστικές αναπλάσεις που προβλέπονται στα Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα του ΕΣΠΑ δεν περιλαμβάνουν ειδικές παρεμβάσεις ενεργειακής απόδοσης. Σχετίζονται κυρίως με «τυπικές» παρεμβάσεις αναπλάσεων (όπως η ανακατασκευή και αξιοποίηση παλαιών βιομηχανοστασίων, προώθηση πολιτιστικής κληρονομιάς, αναβάθμιση υποβαθμισμένων γειτονιών κ.λ.π). Οι παρεμβάσεις εξοικονόμησης ενέργειας, στο βαθμό που αυτές προβλέπονται, έχουν ad-hoc χαρακτήρα και δε βασίζονται στη λογική ολοκληρωμένων σχεδίων ενεργειακής απόδοσης.
- Υπάρχει αυξανόμενη ζήτηση για την ανάπτυξη συστημάτων τηλεθέρμανσης ειδικά στην περιφέρεια της Δυτικής Μακεδονίας δεδομένου ότι έχουμε δύο μεγάλα έργα προς το παρόν σε αυτή την περιοχή (Φλώρινα και Πτολεμαΐδα). Αυτό οφείλεται στην ύπαρξη μεγάλων μονάδων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας της ΔΕΗ στην περιοχή οι οποίες τροφοδοτούνται από λιγνίτη.
- Εντοπίστηκε μία ραγδαία αυξανόμενη ζήτηση για την ανάπτυξη μονάδων παραγωγής Ηλεκτρικής Ενέργειας μέσω ΑΠΕ, ειδικότερα στο πλαίσιο του Αναπτυξιακού Νόμου 3299/2004. Αυτές οι επενδύσεις όμως δεν μπορούν εύκολα να θεωρηθούν επιλέξιμες από το JESSICA, εκτός εάν μπορούσαν να ενταχθούν σε επιμέρους ολοκληρωμένα σχέδια αστικής ανάπτυξης, τα οποία θα περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, και έργα ΑΠΕ.
- Συμπληρωματικά του ανωτέρω σημείου πρέπει να αναφερθεί η σταδιακή ανάπτυξη έργων ΣΔΙΤ μεταξύ Δήμων και Ιδιωτικών Επιχειρήσεων. Εντοπίστηκαν τέσσερα τέτοια έργα τα οποία βρίσκονται στη φάση του σχεδιασμού (οι σύμβουλοι των έργων ολοκλήρωσαν τις προκαταρκτικές μελέτες) και τα οποία αφορούν αξιοποίηση ΑΠΕ για τη δημιουργία μονάδων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας. Αυτά τα έργα θα μπορούσαν να θεωρηθούν επιλέξιμα στο πλαίσιο του JESSICA εάν περιλαμβάνονταν σε ολοκληρωμένα σχέδια αστικής ανάπτυξης ή στο πλαίσιο δημιουργίας ενός θεματικού ΤΑΑ με στόχο την προώθηση ΣΔΙΤ στον τομέα των ΑΠΕ σε τοπικό

ή / και περιφερειακό επίπεδο.

- Οι κατοικίες είναι επίσης ένας πιθανός τομέας παρέμβασης του JESSICA σαν εναλλακτικός τρόπος χρηματοδότησης παρεμβάσεων εξοικονόμησης ενέργειας. Μέχρι στιγμής, ο υφιστάμενος σχεδιασμός προβλέπει την παροχή επιχορηγήσεων και φορολογικών κινήτρων. Το JESSICA μπορεί να αξιοποιηθεί συμπληρωματικά για να χρηματοδοτήσει τμήμα της ίδιας συμμετοχής των νοικοκυριών (στο βαθμό που αυτό δε συνιστά παράβαση των κανονισμών κρατικών ενισχύσεων) ή σαν αυτόνομο εργαλείο χρηματοδότησης σε επόμενο στάδιο. Μία σημαντική ευκαιρία χρηματοδότησης υπάρχει στο πλαίσιο του Εθνικού Προγράμματος για την εγκατάσταση φωτοβολταϊκών συστημάτων στις στέγες των κατοικιών. Όμως το σχετικό θεσμικό πλαίσιο που διέπει το πρόγραμμα δεν επιτρέπει οποιαδήποτε επιχορήγηση δεδομένου ότι τα νοικοκυριά θα αποκτήσουν ένα σταθερό εισόδημα μέσω της πώλησης ηλεκτρικής ενέργειας στο δίκτυο.
- Σε ότι αφορά το συνολικότερο περιβάλλον σχεδιασμού που αφορά την αξιοποίηση χρηματοδοτικών εργαλείων στα πλαίσια του ΕΣΠΑ, σύμφωνα με τα προγραμματικά έγγραφα, αυτή έχει συσχετιστεί περισσότερο με τις αστικές αναπλάσεις (θεματική προτεραιότητα 61) στο πλαίσιο των ΠΕΠ. Η ενεργειακή απόδοση (θεματική προτεραιότητα 43) δεν αποτελεί, μέχρι τώρα, αντικείμενο των χρηματοδοτικών εργαλείων, όπως αυτά έχουν προβλεφθεί από τους κανονισμούς. Αυτό βέβαια δε συνιστά σημαντικό εμπόδιο στην υιοθέτηση του JESSICA δεδομένου ότι η κατανομή των προϋπολογισμών των ΠΕΠ είναι δεσμευτική ως προς τους άξονες προτεραιότητας και όχι ως προς τις θεματικές προτεραιότητες, και κατά συνέπεια μπορούν να τροποποιηθούν.

4 Αξιολόγηση των Δυνατοτήτων Αξιοποίησης του JESSICA στο Πεδίο της Ενεργειακής Απόδοσης

4.1 Κατηγορίες Έργων και Εκτίμηση του Χρηματοδοτικού Κενού

Σύμφωνα με τα ευρήματα της ανάλυσης του περιβάλλοντος, διαπιστώθηκε ότι υπάρχουν οι ακόλουθες κατηγορίες έργων που σχετίζονται με την ενεργειακή απόδοση:

1. Έργα βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης σε Δημοτικές Εγκαταστάσεις (στο πλαίσιο της Δράσης ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΩ)
2. Μέτρα εξοικονόμησης ενέργειας στις κατοικίες
3. Δημιουργία Μονάδων Παραγωγής ΑΠΕ, σε τοπικό επίπεδο, μέσω συμπράξεων Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης με τον Ιδιωτικό Τομέα.

4. Δημιουργία μονάδων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από ιδιωτικές επιχειρήσεις μέσω αξιοποίησης ΑΠΕ οι οποίες χρηματοδοτούνται από τον Αναπτυξιακό Νόμο.

Για να αξιολογηθεί η δυνατότητα αξιοποίησης του εργαλείου JESSICA στις ανωτέρω κατηγορίες έργων αναπτύχθηκαν τέσσερις ομάδες κριτηρίων, οι οποίες είναι:

- Ο βαθμός συνεισφοράς τους στην ολοκληρωμένη αστική ανάπτυξη
- Η ύπαρξη σημαντικής ζήτησης για χρηματοδότηση
- Η ωριμότητα των έργων
- Η ύπαρξη κατάλληλου θεσμικού πλαισίου

Από την εφαρμογή των ανωτέρω ομάδων κριτηρίων προκύπτουν τα ακόλουθα συμπεράσματα:

- Η πρώτη κατηγορία έργων είναι η πιο ώριμη δεδομένου ότι οι Δημοτικές Αρχές έχουν υποβάλει τα ολοκληρωμένα σχέδια δράσης τους (22/07/2009) και αναμένουν τα αποτελέσματα της αξιολόγησης. Η ζήτηση για χρηματοδότηση είναι προκαθορισμένη βάσει του προϋπολογισμού της δράσης και της συνεισφοράς του ΕΤΠΑ⁶. Ο ολοκληρωμένος χαρακτήρας των σχεδίων δράσης που υπέβαλλαν οι Δήμοι, βάσει και των προδιαγραφών της δράσης, συνεισφέρουν σημαντικά στην ολοκληρωμένη αστική ανάπτυξη.
- Η κατηγορία που αφορά τα μέτρα εξοικονόμησης ενέργειας στις κατοικίες παρουσιάζει ίσως την υψηλότερη ζήτηση δεδομένου ότι η συντριπτική πλειοψηφία των κτιρίων δεν έχει κατασκευαστεί με κατάλληλες προδιαγραφές θερμομόνωσης. Οι παρεμβάσεις στον τομέα της στέγασης θεωρούνται επιλέξιμες από τους κανονισμούς στο πλαίσιο του JESSICA θεωρώντας ότι συνεισφέρουν στην ολοκληρωμένη αστική ανάπτυξη. Η ζήτηση σε χρηματικούς όρους δεν είναι δυνατό να προσδιοριστεί επακριβώς. Το Εθνικό Συμβούλιο για την Ενεργειακή Στρατηγική έχει εκτιμήσει πως το συνολικό κόστος για την υλοποίηση μέτρων εξοικονόμησης ενέργειας στις κατοικίες θα ανέλθει σε €2,95 δις με χρονικό ορίζοντα μέχρι το 2016. Το ποσό αυτό είναι πολύ υψηλότερο από τα διαθέσιμα κονδύλια του ΕΤΠΑ για δράσεις ενεργειακής απόδοσης που βάσει του κανονισμού 397/2009 δεν μπορούν να ξεπερνούν το 4% της συνολικής συνεισφοράς του ΕΤΠΑ στο ΕΣΠΑ. Έτσι, λαμβάνοντας υπόψη ότι η συνολική συνεισφορά του ΕΤΠΑ στο ΕΣΠΑ ανέρχεται σε €12,36 δις το συνολικό μέγιστο διαθέσιμο ποσό για τέτοιου είδους παρεμβάσεις δεν μπορεί να ξεπεράσει τα €494,4 εκατ (€12,36 δις x

---

⁶ Πρέπει να σημειωθεί ότι ο συνολικός προϋπολογισμός των αιτήσεων που υποβλήθηκαν ξεπερνά το διαθέσιμο προϋπολογισμό (εκτιμάται σε €161,9 εκατ), σύμφωνα όμως με συζητήσεις με το Υπουργείο και τη Ενδιάμεσο Φορέα Διαχείρισης, ο αρχικός προγραμματισμός είναι να εγκριθούν προτάσεις μέχρι το ποσό του διαθέσιμου προϋπολογισμού (δηλ. €100 εκατ)

4%)⁷. Κατά συνέπεια, είναι προφανές ότι η οποιαδήποτε πρωτοβουλία βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης των κατοικιών θα είναι ένα τμήμα μόνο της συνολικής ζήτησης, έτσι όπως αυτή έχει εκτιμηθεί από το Εθνικό Συμβούλιο Ενεργειακής Στρατηγικής. Περιοριστικός επίσης παράγοντας στην ανάπτυξη τέτοιων παρεμβάσεων είναι η έλλειψη διαμορφωμένης ενεργειακής αγοράς λόγω καθυστερήσεων που έχουν σημειωθεί στην ενσωμάτωση της οδηγίας 2006/32 στο Ελληνικό θεσμικό πλαίσιο.

- Η δημιουργία μονάδων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας με ΑΠΕ μέσω ΣΔΙΤ είναι επίσης ένα ελκυστικό πεδίο δράσης για σχήματα χρηματοδότησης όπως αυτό του JESSICA, δεδομένου ότι αυτά τα έργα, εφόσον υλοποιούνται σε τοπικό επίπεδο μπορούν να συμβάλλουν σημαντικά στην ολοκληρωμένη αστική ανάπτυξη. Επίσης, σύμφωνα με τη χαρτογράφηση που προηγήθηκε διαπιστώθηκε σημαντική ζήτηση χρηματοδότησης για αυτού του τύπου τα έργα. Περιοριστικός όμως παράγοντας στην προώθηση αυτών των παρεμβάσεων είναι οι σημαντικές καθυστερήσεις που σημειώνονται στην αδειοδότηση των έργων, οι οποίες και αυξάνουν σημαντικά το χρηματοοικονομικό κίνδυνο.
- Η ανάπτυξη μονάδων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας μέσω ΑΠΕ είναι επίσης μία κατηγορία έργων με σημαντική ζήτηση και με σχετική ωριμότητα δεδομένου ότι ένας πολύ μεγάλος αριθμός έργων έχει εγκριθεί από το ΥΠΟΙΑΝ στο πλαίσιο του Αναπτυξιακού Νόμου. Τα έργα όμως αυτά είναι μεμονωμένου χαρακτήρα ιδιωτικών επιχειρήσεων και δεν εντάσσονται σε ολοκληρωμένα σχέδια αστικής ανάπτυξης.

Ο κάτωθι πίνακας συνοψίζει τα ευρήματα της αξιολόγησης και ο πίνακας που τον ακολουθεί συνοψίζει τις εκτιμήσεις του χρηματοδοτικού κενού ανά κατηγορία έργων:

---

⁷ Σε αυτό το ποσό πρέπει ρηθιανόν να αφαιρεθεί η συνεισφορά του ΕΤΠΑ στη δράση «Αλλάζω Κλιματιστικό» (περίπου €32 εκατ.)

Πίνακας 1: Αξιολόγηση Επιλεξιμότητας των Κατηγοριών Έργων

Κατηγορίες Έργων	ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ			
	Συνεισφορά στην Ολοκληρωμένη Αστική Ανάπτυξη	Ανάγκη / Ζήτηση	Ωριμότητα Έργων	Θεσμικό Πλαίσιο
Παρεμβάσεις Βελτίωσης της Ενεργειακής Απόδοσης Δημοτικών Εγκαταστάσεων	Ολοκληρωμένα Σχέδια Εξοικονόμησης Ενέργειας	Προϋπολογισμός €100 εκατ, συνεισφορά ΕΤΠΑ €70 εκατ	Τα ολοκληρωμένα σχέδια δράσης των Δήμων έχουν υποβληθεί για αξιολόγηση	Καθυστερήσεις στην ενσωμάτωση της οδηγίας 2006/32 στο Ελληνικό θεσμικό πλαίσιο
Μέτρα Εξοικονόμησης Ενέργειας στις Κατοικίες	Επιλέξιμη παρέμβαση στο πλαίσιο του JESSICA	Η συντριπτική πλειοψηφία των κτιρίων (κατασκευασμένα πριν το 1980) δεν έχουν κατασκευαστεί με κατάλληλες θερμομονωτικές προδιαγραφές. Η κατανάλωση ενέργειας των νοικοκυριών συνιστά μεγάλο τμήμα της συνολικής κατανάλωσης ενέργειας. Η κατά κεφαλή κατανάλωση αυξάνεται συνεχώς ενώ στην Ε.Ε παρουσιάζει μείωση.	Βρίσκεται σε φάση επανασχεδιασμού	Καθυστερήσεις στην ενσωμάτωση της οδηγίας 2006/32 στο Ελληνικό θεσμικό πλαίσιο

Επιτελική Επισκόπηση
Μελέτη Αξιολόγησης των Δυνατοτήτων Εφαρμογής του Χρηματοδοτικού
Εργαλείου JESSICA στον Τομέα της Ενεργειακής Απόδοσης στην Ελλάδα

Κατηγορίες Έργων	ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ			
	Συνεισφορά στην Ολοκληρωμένη Αστική Ανάπτυξη	Ανάγκη / Ζήτηση	Ωριμότητα Έργων	Θεσμικό Πλαίσιο
Αξιοποίηση ΑΠΕ για τη δημιουργία μονάδων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας μέσω ΣΔΙΤ και επενδύσεις συστημάτων τηλεθέρμανσης σε τοπικό επίπεδο	Υπό ορισμένες προϋποθέσεις μπορούν να συμβάλλουν σημαντικά στην ολοκληρωμένη αστική ανάπτυξη	Εντοπίστηκαν έξι έργα συνολικού προϋπολογισμού €300 εκατ. Υπάρχει επίσης μία ανοικτή πρόσκληση στο πλαίσιο του Ε.Π «Περιβάλλον & Αειφόρος Ανάπτυξη», με διαθέσιμο δημόσιας δαπάνης €30 εκατ.	Δύο έργα τηλεθέρμανσης έχουν εγκριθεί για χρηματοδότηση από το Ε.Π «Περιβάλλον & Αειφόρος Ανάπτυξη». Τα υπόλοιπα έργα ΣΔΙΤ βρίσκονται στη φάση του σχεδιασμού.	Καθυστερήσεις στην αδειοδότηση έργων ΑΠΕ
Επενδύσεις ΑΠΕ από ιδιωτικές επιχειρήσεις στο πλαίσιο του Αναπτυξιακού Νόμου 3299/04	Αποτελούν μεμονωμένες πρωτοβουλίες ιδιωτικών επιχειρήσεων. Δεν εντάσσονται σε ολοκληρωμένα σχέδια αστικής ανάπτυξης.	≈€454 εκατ	Υπό υλοποίηση	Καθυστερήσεις στην αδειοδότηση έργων ΑΠΕ

Επιτελική Επισκόπηση
Μελέτη Αξιολόγησης των Δυνατοτήτων Εφαρμογής του Χρηματοδοτικού
Εργαλείου JESSICA στον Τομέα της Ενεργειακής Απόδοσης στην Ελλάδα

Πίνακας 2: Εκτίμηση του Χρηματοδοτικού Κενού ανά Πρόγραμμα και Κατηγορία Έργων

Προγράμματα	Ωφελούμενοι	Κατηγορία Έργων	Κατάσταση	Αριθμός Έργων	Προυπ/σμος (€εκατ)	Χρηματοδότηση (€εκατ)	Πιθανή Ζήτηση για χρηματοδότηση (€εκατ)
Ε.Π Ανταγωνιστικότητα & Επιχειρηματικότητα και ΠΕΠ	Δήμοι	Παρεμβάσεις βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης Δημοτικών Εγκαταστάσεων	Υποβλήθηκαν οι προτάσεις	189	€100 ⁸	70	30
	Νοικοκυριά	Μέτρα εξοικονόμησης ενέργειας στις κατοικίες	σχεδιάζεται	άγνωστος	€2.950 (εκτίμηση)	€50 - €100 (εκτίμηση)	άγνωστη
Περιβάλλον & Αειφόρος Ανάπτυξη	Δημοτικές Επιχειρήσεις Ύδρευσης & Αποχέτευσης και Δημοτικές Αρχές	Τηλεθέρμανση	Ανοικτές Προσκλήσεις	2	103,26	80,98	22,280
Αναπτυξιακός Νόμος 3299/04	Ιδιωτικές Επιχειρήσεις	ΑΠΕ	Υπό υλοποίηση	510	1.273,07	500,61	454,19
ΣΔΙΤ (μέσω το Εθνικού Προγράμματος ΘΗΣΕΑΣ)	Δημοτικές Αρχές και Ιδιωτικές Επιχειρήσεις	ΑΠΕ	Υπό σχεδιασμό	4	196,02	102,85 ⁹	93,17

⁸ Σύμφωνα με εκτιμήσεις ο συνολικός προϋπολογισμός των προτάσεων που κατατέθηκαν ανέρχεται σε €161,9 εκατ. Επομένως το πραγματικό χρηματοδοτικό κενό ανέρχεται σε €91,9 εκατ, δεδομένου ότι οι συνολικά διαθέσιμοι πόροι (επιχορήγηση) είναι €70 εκατ.

⁹ Το ποσό αυτό εκτιμάται με βάση τις δυνατότητες χρηματοδότησης των έργων αυτών από τον Αν. Νόμο 3299/04

4.2 Συνολική Αξιολόγηση των Δυνατοτήτων Εφαρμογής του JESSICA στον τομέα της Ενεργειακής Απόδοσης

Κάνοντας μία συνολική εκτίμηση των δυνατοτήτων εφαρμογής του JESSICA στο χώρο της ενεργειακής απόδοσης στην Ελλάδα, προκύπτει το συμπέρασμα ότι υπάρχει σημαντικό πεδίο δράσης, δεδομένου ότι εντοπίστηκε σημαντική ζήτηση για χρηματοδότηση αντίστοιχων έργων στο μέλλον. Τα περισσότερα όμως από αυτά τα έργα δεν εντάσσονται σε ένα ολοκληρωμένο σχεδιασμό που θα μπορούσε να τεκμηριώσει την χρηματοδότησή τους από το JESSICA. Η βασική πηγή ανάπτυξης της αγοράς είναι όντως η αξιοποίηση των ΑΠΕ που δεν τεκμηριώνει όμως ολοκληρωμένη αστική ανάπτυξη εκτός εάν τα έργα αυτά εντάσσονταν σε ολοκληρωμένα σχέδια δράσης τα οποία θα ενεργοποιούνταν από τοπικές ή περιφερειακές αρχές αξιοποιώντας τις Συμπράξεις Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα.

Πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι ο γενικός κανονισμός για τα διαρθρωτικά ταμεία 1083/2006 είναι υπό αναθεώρηση βάσει σχετικής πρότασης της Επιτροπής ως μέτρο αντιμετώπισης της οικονομικής κρίσης. Η πρόταση αυτή περιλαμβάνει τροποποίηση του άρθρου 44 διευρύνοντας το πεδίο δραστηριότητας των χρηματοδοτικών εργαλείων περιλαμβάνοντας εθνικά, περιφερειακά και τοπικά σχέδια κινήτρων παρέχοντας δάνεια, εγγυήσεις και άλλες χρηματοδοτήσεις για ανταποδοτικά έργα ενεργειακής απόδοσης και αξιοποίησης ανανεώσιμων πηγών σε κτίρια, περιλαμβανομένων των κατοικιών. Εφόσον το Συμβούλιο και το Κοινοβούλιο εγκρίνουν την τροποποίηση του άρθρου 44 (σύμφωνα με πληροφορίες που μας δόθηκαν η σχετική τροποποίηση θα εγκριθεί μέχρι τον Ιούνιο του 2010) τότε δημιουργούνται σημαντικές ευκαιρίες για την Ελλάδα και τα άλλα κράτη μέλη, αξιοποιώντας το JESSICA για την επιτάχυνση προώθησης της χρηματοδότησης παρεμβάσεων ενεργειακής απόδοσης και ανανεώσιμων πηγών στις κατοικίες και στα δημόσια κτίρια.

Κρίσιμη θεωρείται η ενσωμάτωση της οδηγίας 2006/32 στο Ελληνικό θεσμικό πλαίσιο καλύπτοντας θέματα όπως οι συμβάσεις ενεργειακών υπηρεσιών και η χρηματοδότηση από τρίτους, δεδομένου ότι η έλλειψη τέτοιων θεσμών δεν επιτρέπει την διαμόρφωση μίας ολοκληρωμένης αγοράς ενεργειακών υπηρεσιών, η οποία θα διευκόλυνε ιδιαίτερα την αξιοποίηση χρηματοδοτικών εργαλείων όπως είναι το JESSICA.

Η δράση ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΩ και η αναμενόμενη δράση χρηματοδότησης μέτρων εξοικονόμησης ενέργειας στις κατοικίες είναι οι πιο ελκυστικές στο μεσοπρόθεσμο διάστημα για να χρηματοδοτηθούν από το JESSICA. Οι υπόλοιπες παρεμβάσεις, αν και αποτελούν ένα πολύ σημαντικό τμήμα της ζήτησης θα πρέπει να προσεγγιστούν

με πιο ολοκληρωμένο τρόπο, το οποίο αποτελεί περισσότερο ζήτημα κεντρικού και περιφερειακού σχεδιασμού.

5 Προτάσεις

5.1 Στόχοι

Οι στόχοι που θα πρέπει να τεθούν στο πλαίσιο της δημιουργίας Ταμείων Αστικής Ανάπτυξης για τη χρηματοδότηση έργων βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης είναι οι εξής:

- Συνεισφορά στην εξοικονόμηση ενέργειας και στη μείωση των εκπομπών CO₂.
- Μόχλευση ιδιωτικών πόρων ώστε να μεγιστοποιηθούν οι επιπτώσεις των παρεμβάσεων που θα υλοποιηθούν.
- Δημιουργία ελκυστικών χρηματοοικονομικών προϊόντων τα οποία θα είναι εύκολα προσβάσιμα σε Δημοτικές Αρχές, νοικοκυριά και ιδιωτικές επιχειρήσεις, δίνοντας ώθηση στις τοπικές και περιφερειακές οικονομίες..

5.2 Εναλλακτικά Σενάρια

Τα χαρακτηριστικά των έργων που εντοπίστηκαν από τη διαδικασία χαρτογράφησης, σε συνδυασμό με τα αποτελέσματα της αξιολόγησης που πραγματοποιήθηκε, οδηγούν στο συμπέρασμα ότι μπορούν να δημιουργηθούν τρεις κατηγορίες παρεμβάσεων:

1. Η πρώτη θα έχει στόχο τη χρηματοδότηση σχεδίων δράσης βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης Δημοτικών Εγκαταστάσεων συμπληρωματικά της επιχορήγησης που δίνεται μέσω της δράσης ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΩ. Μέσω της προτεινόμενης παρέμβασης θα παρέχονται μακροπρόθεσμα δάνεια στις Δημοτικές Αρχές για να καλύψουν την ίδια συμμετοχή τους στη δράση ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΩ. Θα παρέχονται μακροπρόθεσμα δάνεια, διάρκειας 10 ετών με τριμηνιαίες σταθερές αποπληρωμές. Το επιτόκιο προτείνεται να μην ξεπερνά το 2%, ώστε να είναι ελκυστικό στις Δημοτικές Αρχές ενώ ταυτόχρονα θα επιτρέπει την κάλυψη τμήματος του κόστους διαχείρισης του ταμείου. Αυτό το σενάριο έχει δύο βασικές επιλογές εφαρμογής:
  - a. Την προκήρυξη δημόσιο διαγωνισμού μέσω του οποίου θα ανατεθεί η διαχείριση του ταμείου σε κάποιο χρηματοπιστωτικό ίδρυμα
  - b. Απευθείας ανάθεση της διαχείρισης στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων, δεδομένου ότι, σύμφωνα με το Εθνικό Δίκαιο, το ΤΠΔ είναι ο αρμόδιος φορέας λειτουργίας ΤΑΑ ή Ταμείων Συμμετοχών.

2. Η δεύτερη κατηγορία θα έχει ως στόχο να χρηματοδοτήσει μέτρα εξοικονόμησης ενέργειας στις κατοικίες. Μέσω τα προτεινόμενης παρέμβασης θα παρέχονται μακροπρόθεσμα δάνεια σε νοικοκυριά για την υλοποίηση παρεμβάσεων εξοικονόμησης ενέργειας στις κατοικίες τους. Τα προϊόντα που θα παρέχονται θα είναι μακροπρόθεσμα μικρο-δάνεια €10.000 - €15.000, δεδομένου ότι το ταμείο θα χρηματοδοτήσει κατά προτεραιότητα νοικοκυριά χαμηλότερου εισοδήματος, πιθανώς ως συμπληρωματικό μέτρο της επιχορήγησης. Τα επιτόκια προτείνεται να είναι στο επίπεδο του εκάστοτε επιτοκίου αναφοράς συν 100 με 200 μονάδες βάσης ώστε να μην υπάρχουν παραβάσεις των κανονισμών κρατικών ενισχύσεων στην περίπτωση που οι δανειοδοτήσεις αυτές δοθούν συμπληρωματικά με επιχορηγήσεις. Η διάρκεια των δανείων εκτιμάται στα 7 με 10 έτη με μηνιαία αποπληρωμή. Αυτό το σενάριο έχει τρεις βασικές επιλογές εφαρμογής:
- a. Ανάπτυξη ενός σχήματος συγχρηματοδότησης του ταμείου από πόρους του ΕΤΠΑ και από ιδιωτικούς πόρους. Θα γίνει προκήρυξη δημόσιου διαγωνισμού μέσω του οποίου θα ανατεθεί η διαχείριση του ταμείου σε χρηματοπιστωτικό ίδρυμα το οποίο θα συνεπενδύσει στο ταμείο, θα σχεδιάσει τα προϊόντα που θα προσφέρονται και θα έχει τη συνολική ευθύνη διαχείρισής του.
  - b. Δημιουργία ταμείου του οποίου θα είναι 100% χρηματοδοτούμενο από το ΕΤΠΑ. Ο διαχειριστής του ταμείου συμμετοχών θα σχεδιάσει τα προϊόντα που θα προσφέρονται στους ωφελούμενους και θα προκηρύξει δημόσιο διαγωνισμό για την ανάθεση της διαχείρισης του ταμείου.
  - c. Δημιουργία ταμείου εγγυήσεων το οποίο θα εγγυάται για το 80% της συνολικής αξίας των δανείων που θα προσφέρονται χρεώνοντας μία αμοιβή βασιζόμενη στην αρχή του «Ασφαλούς Λιμένα» . Σε αυτή την περίπτωση μπορεί να εξεταστεί η αξιοποίηση του ΤΕΜΠΜΕ.
3. Η τρίτη κατηγορία παρεμβάσεων έχει ως στόχο τη χρηματοδότηση συμπράξεων δημόσιου και ιδιωτικού τομέα για την υλοποίηση έργων αξιοποίησης ΑΠΕ ή / και έργων τα οποία θα στοχεύουν στην παροχή φθηνής και περιβαλλοντικά φιλικής ενέργειας στα νοικοκυριά (π.χ τηλεθέρμανση). Οι δικαιούχοι των έργων αυτών θα είναι ΣΔΙΤ ή/και Δημοτικές Επιχειρήσεις (εταιρείες ύδρευσης και αποχέτευσης, εταιρείες τηλεθέρμανσης). Το ταμείο θα παρέχει μακροπρόθεσμα δάνεια ή / και μετοχικό κεφάλαιο για τη χρηματοδότηση έργων στους ανωτέρω τομείς. Η διάρκεια των δανείων δεν θα ξεπερνά τα 15 έτη (με περίοδο χάριτος μέγιστο 2 έτη), ενώ τα επιτόκια θα πρέπει να βασιστούν στη βάση του επιτοκίου αναφοράς συν τον κατάλληλο

αριθμό μονάδων βάσης ανάλογα με την πιστοληπτική ικανότητα των επιχειρήσεων που θα χρηματοδοτηθούν σύμφωνα με την οδηγία 2008/C 14/02. Αυτό το σενάριο έχει δύο βασικές επιλογές εφαρμογής:

- a. Ανάπτυξη ενός σχήματος συγχρηματοδότησης του ταμείου από πόρους του ΕΤΠΑ και από ιδιωτικούς πόρους. Θα γίνει προκήρυξη δημόσιου διαγωνισμού μέσω του οποίου θα ανατεθεί η διαχείριση του ταμείου σε χρηματοπιστωτικό ίδρυμα το οποίο θα συνεπενδύσει στο ταμείο, θα σχεδιάσει τα προϊόντα που θα προσφέρονται και θα έχει τη συνολική ευθύνη διαχείρισής του.
- b. Δημιουργία ταμείου του οποίου θα είναι 100% χρηματοδοτούμενο από το ΕΤΠΑ. Ο διαχειριστής του ταμείου συμμετοχών θα σχεδιάσει τα προϊόντα που θα προσφέρονται στους ωφελούμενους και θα προκηρύξει δημόσιο διαγωνισμό για την ανάθεση της διαχείρισης του ταμείου.

5.3 Αξιολόγηση των Εναλλακτικών Σεναρίων

Αν και η υιοθέτηση κάποιου από τα σενάρια που αναπτύχθηκαν ανωτέρω δεν αποκλείει την υιοθέτηση και των άλλων δύο, είναι προφανές ότι οι διαθέσιμοι πόροι και οι προσπάθειες θα πρέπει να είναι απόλυτα στοχευμένες ώστε η εφαρμογή του εργαλείου JESSICA να προχωρήσει γρήγορα και αποτελεσματικά.

Κατά συνέπεια, τα προτεινόμενα σενάρια τίθενται με σειρά προτεραιότητας ως εξής:

1. Όπως έχει αναφερθεί σε πολλά σημεία της μελέτης η αξιοποίηση του JESSICA σαν συμπληρωματικό εργαλείο χρηματοδότησης στο πλαίσιο της δράσης ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΩ αποτελεί το πιο ώριμο πεδίο παρέμβασης. Η εξοικονόμηση ενέργειας σε δημόσια κτίρια αποτελεί σημαντική προτεραιότητα, όχι μόνο για την Ελλάδα αλλά για το σύνολο της Ε.Ε. Οι Δημοτικές Αρχές εκτιμούν ότι θα αντιμετωπίσουν σημαντικές οικονομικές δυσκολίες λόγω περικοπών κονδυλίων του κρατικού προϋπολογισμού για τους ΟΤΑ, κατά συνέπεια μία συμπληρωματική πηγή χρηματοδότησης που θα καλύψει την ίδια τους συμμετοχή στη δράση θα αποτελέσει σημαντική βοήθεια για να υλοποιήσουν τα ολοκληρωμένα σχέδια δράσης εξοικονόμησης ενέργειας.
2. Η αναμενόμενη δράση εξοικονόμησης ενέργειας στις κατοικίες, εάν και δεν είναι αρκετά ώριμη ακόμη, αποτελεί σημαντική προτεραιότητα για την επίτευξη των εθνικών στόχων σε ότι αφορά την εξοικονόμηση ενέργειας. Επιπροσθέτως, η υλοποίηση μίας τέτοιας παρέμβασης θα έχει σημαντική θετική επίπτωση στον κατασκευαστικό κλάδο λαμβάνοντας υπόψη ότι οι οικονομικές συνθήκες της χώρας έχουν χειροτερέψει και η κατασκευαστική

δραστηριότητα βαίνει μειούμενη (η συνολική επιφάνεια των νέων κατασκευών το Σεπτέμβριο του 2009 μειώθηκε κατά 24,6% σε σχέση με το Σεπτέμβριο του 2008 – πηγή: Εθνική Στατιστική Υπηρεσία).

3. Το ταμείο για τη χρηματοδότηση έργων ΑΠΕ έχει ζητήματα επιλεξιμότητας, δεδομένου ότι η χρηματοδότηση τέτοιων έργων θα πρέπει να αξιολογηθεί στα πλαίσια ολοκληρωμένων σχεδίων αστικής ανάπτυξης. Επομένως, πρέπει να αφιερωθεί πολύ μεγάλη προσπάθεια σχεδιασμού και προγραμματισμού ώστε να καταλήξει κανείς σε συγκεκριμένα έργα τα οποία πληρούν τη συγκεκριμένη προϋπόθεση. Ακόμη, τα έργα ΑΠΕ χρηματοδοτούνται από τον Αναπτυξιακό Νόμο ενώ τα αντίστοιχα έργα που υλοποιούνται με τη μορφή ΣΔΙΤ μόνο υπό ορισμένες προϋποθέσεις μπορούν να χρηματοδοτηθούν από τον Αναπτυξιακό Νόμο. Όμως, τα έργα ΣΔΙΤ απαιτούν πολύ χρόνο για να ωριμάσουν κατάλληλα ώστε να δικαιολογήσουν την δημιουργία χρηματοδοτικών εργαλείων όπως το JESSICA.

Σε ότι αφορά τις επιλογές εφαρμογής του εργαλείου JESSICA προτείνονται οι ακόλουθες:

- Σε ότι αφορά το πρώτο σενάριο (Ταμείο Ενεργειακής Απόδοσης για Δήμους) προκρίνεται η δεύτερη επιλογή, διότι το γεγονός ότι ωφελούμενοι της δράσης ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΩ θα είναι Δήμοι δεν δημιουργεί υψηλές απαιτήσεις τεχνογνωσίας για τη διαχείριση του Ταμείου. Άλλωστε, τα τεχνικά στοιχεία των προτάσεων των Δήμων θα αξιολογηθούν ούτως ει άλλως στα πλαίσια της συνολικής αξιολόγησης των προτάσεων που θα πραγματοποιηθεί από την αρμόδια Διαχειριστική Αρχή. Επομένως, δεν θα απαιτηθεί από το ΤΠΔ να αναπτύξει συγκεκριμένη τεχνογνωσία για να αξιολογήσει τις αιτήσεις χρηματοδότησης. Επιπροσθέτως, το ΤΠΔ διαθέτει την απαραίτητη γνώση και εμπειρία για να παρέχει δάνεια σε ΟΤΑ και να παρακολουθεί την ομαλή αποπληρωμή των δανείων αυτών. Επομένως, είναι σαφώς αποτελεσματικότερο να προχωρήσει κανείς σε μία λύση απευθείας ανάθεσης της διαχείρισης του ταμείου στο ΤΠΔ από το να προχωρήσει σε διαδικασίες δημόσιου διαγωνισμού που είναι ιδιαίτερα χρονοβόρες και άλλωστε το μέγεθος του ταμείου δεν δικαιολογεί σημαντικό ενδιαφέρον από τα ιδιωτικά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα.
- Σε ότι αφορά το δεύτερο σενάριο (Ταμείο Εξοικονόμησης Ενέργειας για Κατοικίες) προκρίνεται η πρώτη επιλογή δεδομένου ότι το πιο σημαντικό κριτήριο είναι η δυνατότητα κινητοποίησης ιδιωτικών πόρων ώστε να μεγιστοποιηθεί η επίπτωση που μπορεί να έχει μία τέτοιους είδους παρέμβαση. Ακόμη, αυτή η επιλογή μεγιστοποιεί τα οφέλη που μπορούν να προκύψουν από την αξιοποίηση της τεχνογνωσίας που διαθέτουν τα

χρηματοπιστωτικά ιδρύματα στο σχεδιασμό και την προώθηση χρηματοοικονομικών προϊόντων. Η επιλογή της δημιουργίας ταμείου εγγυήσεων, αν και λύνει ένα σημαντικό πρόβλημα εξασφάλισης της αποπληρωμής των δανείων, εκτιμάται ότι είναι μία αρκετά «ακριβή» λύση διότι αυξάνει το κόστος του δανεισμού επιβάλλοντας μία πρόσθετη αμοιβή επάνω από το επιτόκιο. Δεδομένου ότι βρισκόμαστε σε μία περίοδο οικονομικής κρίσης, ο βασικός στόχος που θα πρέπει να επιτευχθεί είναι η διασφάλιση του ελάχιστου κόστους για τους ωφελούμενους. Επιπροσθέτως, η συγκεκριμένη επιλογή απαιτεί πρόσθετες θεσμικές τροποποιήσεις και πιθανόν οργανωτικές προσαρμογές στις υφιστάμενες δομές.

- Σε ότι αφορά το τρίτο σενάριο, προκρίνεται παρομοίως η δεύτερη επιλογή έτσι ώστε να κινητοποιηθούν ιδιωτικοί πόροι, να ενισχυθούν οι επιπτώσεις της παρέμβασης και να αξιοποιηθεί η επενδυτική γνώση και εμπειρία καθώς και τα χαρτοφυλάκια υποψήφιων για χρηματοδότηση έργων που μπορεί να διαθέτουν τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα.

6 Απαιτούμενες Ενέργειες

Η αποτελεσματική ενσωμάτωση του εργαλείου JESSICA προϋποθέτει μία σειρά από πρωτοβουλίες οι οποίες πρέπει να αναληφθούν σε επίπεδο κεντρικής διοίκησης. Οι πρωτοβουλίες αυτές σχετίζονται κυρίως με την οριστικοποίηση των προτεραιοτήτων σε επίπεδο πολιτικής, τη διαβούλευση με τους ενδιαφερόμενους και την υλοποίηση των θεσμικών παρεμβάσεων που είναι απαραίτητες για την ανάπτυξη των ΤΑΑ στο χώρο της ενεργειακής απόδοσης.

Συνοπτικά οι ενέργειες που πρέπει να υλοποιηθούν είναι οι ακόλουθες:

- Καθορισμός των προτεραιοτήτων πολιτικής σε ότι αφορά τα εργαλεία χρηματοδότησης παρεμβάσεων βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης, τις περιοχές παρέμβασης, τις επιλέξιμες ενέργειες και τις κατηγορίες ωφελουμένων. Η μελέτη κατέληξε σε συγκεκριμένες κατηγορίες έργων που θα μπορούσαν να χρηματοδοτηθούν από το JESSICA στον τομέα της ενεργειακής απόδοσης. Προσδιορίστηκαν επίσης και οι ωφελούμενοι των παρεμβάσεων αυτών και απομένει πια να επιβεβαιωθούν οι προτάσεις αυτές από την κεντρική διοίκηση, η οποία θα πρέπει να εξειδικεύσει τα κριτήρια που θα χρησιμοποιηθούν και να προχωρήσει στη λήψη αποφάσεων σε ότι αφορά τις προτεραιότητές της. Ειδικότερα μάλιστα στην περίπτωση της προτεινόμενης περιοχής παρέμβασης που αφορά τα μέτρα εξοικονόμησης ενέργειας στις κατοικίες, η κεντρική διοίκηση θα πρέπει να καταλήξει σε συγκεκριμένους στόχους σχετικά με τη γεωγραφική κάλυψη της παρέμβασης, τα οικονομικοκοινωνικά κριτήρια που θα χρησιμοποιηθούν και τα εργαλεία

χρηματοδότησης που σκοπεύει να αξιοποιήσει (π.χ φορολογικά κίνητρα, επιχορηγήσεις κ.λ.π) συμπληρωματικά.

- Διαβούλευση με τους ενδιαφερόμενους ώστε να καταγραφούν οι τοπικές ανάγκες και προτεραιότητες και για να διερευνηθεί η δυνατότητα μόχλευσης ιδιωτικών πόρων. Επιπροσθέτως, είναι κρίσιμο να κατανοηθεί από όλους τους ενδιαφερόμενους η σημασία που έχει ο ανακυκλούμενος χαρακτήρας του JESSICA και η επίπτωση που μπορεί να έχει στην τοπική και περιφερειακή ανάπτυξη, δεδομένου ότι μέχρι τώρα οι ενισχύσεις παρέχονταν κυρίως με τη μορφή της επιχορήγησης.
- Προσδιορισμός του οργανωτικού πλαισίου με το οποίο θα λειτουργήσει το JESSICA. Το πρώτο ζήτημα που πρέπει να αποφασιστεί από την Κεντρική Διοίκηση είναι αν θα προχωρήσει στην εφαρμογή του μέσω ενός μηχανισμού Ταμείου Συμμετοχών ή θα προχωρήσει απευθείας στη δημιουργία ΤΑΑ. Αν και τα κράτη μέλη δεν είναι υποχρεωμένα να υιοθετήσουν το μηχανισμό του Ταμείου Συμμετοχών, ωστόσο φαίνεται ότι είναι ο πιο αποτελεσματικός τρόπος διότι μέσω της λειτουργίας Ταμείου Συμμετοχών δημιουργείται ένα κεντρικό όργανο το οποίο αξιοποιεί σημαντική τεχνογνωσία και εμπειρία επιταχύνοντας την επενδυτική διαδικασία. Ακόμη, η ανάγκη τεχνικής βοήθειας για την εφαρμογή του JESSICA είναι επιτακτική και ο μηχανισμός του Ταμείου Συμμετοχών είναι η πιο κατάλληλη λύση. Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων θεωρείται ο καταλληλότερος φορέας για την ανάληψη του ρόλου διαχείρισης του Ταμείου Συμμετοχών λόγω της σημαντικής τεχνογνωσίας που διαθέτει αλλά και λόγω του γεγονότος ότι, σύμφωνα με τον κανονισμό 1083/2006 μπορεί να της ανατεθεί ο ρόλος αυτός απευθείας από τα κράτη μέλη χωρίς να χρειαστεί να προσφύγουν σε διαγωνιστικές διαδικασίες.
- Σύναψη συμφωνίας χρηματοδότησης και προσδιορισμός των πόρων που θα διατεθούν από τα Επιχειρησιακά Προγράμματα του ΕΣΠΑ. Το μέγεθος του ταμείου συμμετοχών καθώς επίσης και η αναλογία των πόρων που θα διατεθούν από τα Επιχειρησιακά Προγράμματα είναι ζήτημα προτεραιοτήτων πολιτικής σε ότι αφορά τα έργα που θα επιδιωχθεί να υλοποιηθούν στο πλαίσιο της αειφόρου αστικής ανάπτυξης (όχι μόνο της ενεργειακής απόδοσης). Θα πρέπει να εκδοθεί μία Υπουργική απόφαση η οποία θα προβλέπει την ίδρυση του ταμείου συμμετοχών και θα ρυθμίσει τους όρους και τις προϋποθέσεις με τις οποίες θα λειτουργεί το ταμείο συμμετοχών (νομική μορφή, όργανα λήψης αποφάσεων, κατηγορίες προϊόντων, ωφελούμενοι, διαδικασίες παρακολούθησης και ελέγχου, διαδικασίες διαχείρισης κ.λ.π) και τους πόρους που θα διατεθούν από τα Επιχειρησιακά προγράμματα στο ταμείο συμμετοχών.

Υπάρχουν επίσης και μία σειρά από τεχνικά ζητήματα που θα πρέπει να επιλυθούν όπως:

- Η νομική οντότητα των ΤΑΑ καθώς επίσης και η ρύθμιση θεμάτων φορολόγησής τους.
- Έκδοση προεδρικού διατάγματος για την αναδιοργάνωση του ΤΠΔ ώστε να λειτουργήσει και ως φορέας διαχείρισης ΤΑΑ. Η συγκεκριμένη ενέργεια είναι απαραίτητη προϋπόθεση εφόσον αποφασιστεί η δημιουργία Ταμείου Ενεργειακής Απόδοσης για τους Δήμους και ανατεθεί στο ΤΠΔ ο ρόλος της διαχείρισής του.
- Άλλες θεσμικές τροποποιήσεις ευθυγράμμισης του Ελληνικού Θεσμικού πλαισίου με τους ευρωπαϊκούς κανονισμούς που διέπουν το JESSICA.

Το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης των ανωτέρω ενεργειών και της επίλυσης των τεχνικών ζητημάτων είναι επίσης ένα κρίσιμο ζήτημα δεδομένου ότι βρισκόμαστε ήδη στα μέσα της Προγραμματικής Περιόδου και θα πρέπει να υπάρξει άμεση ενεργοποίηση των μηχανισμών.